

UNITED NATIONS

International Residual Mechanism for Criminal Tribunals

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove ("Mehanizam") osnovao je 22. decembra 2010. Savjet bezbjednosti da nastavi nadležnost, prava, obaveze i osnovne funkcije Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu ("MKSR") i Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju ("MKSJ") koji su okončali mandate 2015. odnosno 2017. godine

IZJAVA

PREDSJEDNIK

(Isključivo za medije. Nije zvanični dokument)

Haag, 14. decembar 2020.

**Obraćanje Savjetu bezbjednosti Ujedinjenih nacija
sudija Carmel Agius
predsjednik, Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove
14. decembar 2020.**

Gospodine predsjedavajući,

Ekselencije,

Dame i gospodo,

Iskreno mi je zadovoljstvo da Vam se još jednom obratim, kako bih izložio sedamnaesti izvještaj o napretku u radu Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove. Iako žalim što opet nismo u mogućnosti da se fizički okupimo na istom mjestu, veoma sam počašćen što se s Vama sastajem danas, uoči jedne svijetle godišnjice za Mehanizam, a i za ovaj Savjet.

Sljedećeg utorka, 22. decembra 2020., navršiće se deset godina otkad je Savjet bezbjednosti usvojio rezoluciju 1966 (2010), kojom je Savjet osnovao Mehanizam. Iako je Mehanizam započeo s radom tek 1. jula 2012., u pogledu preostalih funkcija MKSR-a, a tek 1. jula 2013. u pogledu preostalih funkcija MKSJ-a, njegovo osnivanje 2010. godine predstavljalo je istinski značajan trenutak.

Rezolucija 1966 (2010) potvrdila je vitalne doprinose koje su dva *ad hoc* međunarodna suda dala međunarodnom krivičnom pravosuđu, utvrđivanju odgovornosti i vladavini prava, i njen cilj je bio njihova nadgradnja. Ona je simbolizovala odlučnost međunarodne zajednice da se nastavi boriti protiv nekažnjivosti za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava i da se osigura da rad MKSR-a i MKSJ-a bude potpuno dovršen, te da se tako osigura da njihova dragocjena naslijeđa budu ojačana i sačuvana.

Tog dana prije skoro tačno deset godina, članovi Savjeta bezbjednosti su se, dakle, udružili kako bi napravili odvažan korak i stvorili jednu novu vrstu pravosudne institucije, jedinstvenu po svojoj svrsi, djelokrugu i strukturi, koja bi pomogla da se premosti jaz nekažnjivosti po okončanju rada *ad hoc* međunarodnih sudova. Iako nije prvi rezidualni sud koji je ikad osnovan, ovaj najnoviji Mehanizam je bio prvi kojem je povjereno da dovrši znatan broj sudskih predmeta svojih prethodnika, te da osigura da nekolicina preostalih bjegunaca bude privedena pravdi. Vrijedi primijetiti da mu je povjeren mandat da to čini iz dva ogranka koji se nalaze na različitim kontinentima i sa 25 nezavisnih sudija u svom sastavu

koji rade pretežno iz svojih sopstvenih zemalja. U međuvremenu su osnovane i druge institucije koje odražavaju Mehanizam u određenim aspektima. Međutim, tada, 2010. godine, to je predstavljalo novi pristup u okviru sistema Ujedinjenih nacija i na širem planu .

Gospodine predsjedavajući,

Za Mehanizam je od posebnog značaja to što ovu godišnjicu dočekuje tokom godine u kojoj i same Ujedinjene nacije obilježavaju sedamdeset petu godišnjicu postojanja. Prelomni događaji kao što su ovi podsjećaju nas na smisao našeg postojanja i omogućavaju nam da sagledamo napredak koji smo ostvarili, kao i koliko još ostaje da se učini. Na taj način, oni nas ohrabruju da jačamo vrijednosti koje nas ujedinjuju i koje su u osnovi našeg svakodnevnog rada, pružajući tako svjež podsticaj obnavljanju napora i daljem usavršavanju. Mehanizam je, kao i uvijek, ponosan što čini mali dio veće priče Ujedinjenih nacija i što može da doprinese njihovim širim ciljevima. Mehanizam i ovom prilikom ispituje svoj sopstveni bilans radnog učinka, posebno imajući u vidu povoljan pregled o njegovom napretku u radu ove godine koji je dao Savjet, što je tokom ovog izvještajnog perioda kulminiralo usvajanjem rezolucije 2529 (2020).

Od ranih dana prelaznih odredbi i izvršavanja dvojnih zadataka, preko upravljanja okončanjem rada *ad hoc* međunarodnih sudova, pa do svog snalaženja u funkciji samostalne institucije, Mehanizam je tokom godina sigurno pokrio mnogo prostora. Pored toga, uspjeli smo da izvršimo znatne radne obaveze i konsolidujemo najbolju praksu na dvjema različitim institucijama. Pritom smo sve vrijeme i dalje imali na umu imperativ da neprestano težimo ka boljim, usklađenijim, efikasnijim načinima djelovanja u okviru odrednica našeg konkretnog mandata. Dopustite mi da ovom uvaženom Savjetu pružim uvjerenja da naše stremljenje ka poboljšanju neće prestati.

Isto tako, ima nekog zadovoljstva u tome što se deseta godišnjica Mehanizma obilježava krajem 2020. godine; godine koja nas je iskušavala više od bilo koje druge i koja nam je omogućila da pokažemo našu posvećenost, našu otpornost i onaj suštinski aspekt naše prirode koji sam već pomenuo: inovaciju.

Zapravo, Mehanizam je na samom početku pandemije COVID-19 uvidio da je, kao sud s temeljnom odgovornošću prema optuženim, pritvorenim i osuđenim osobama, kao i prema žrtvama i svjedocima, od suštinske važnosti da nastavi funkcionisati. Iako su postupci u sudnicama prvobitno bili poremećeni, rad na predmetima nastavljen je danonoćno, a Mehanizam se pripremio za različite scenarije do čijeg je odvijanja moglo doći zbog pandemije. On je na te scenarije reagovao tako što je identifikovao kreativna rješenja koja koriste i nadograđuju ona specifična obilježja koja su ugrađena u njegov pravni okvir – kao što su naše poznavanje metoda rada od kuće, te odredbe koje omogućavaju održavanje pretresa uz učešće sudija, strana u postupku ili svjedoka s udaljenosti. Ovaj fleksibilan pristup omogućio je Mehanizmu da ostane operativan i da nesmetano nastavi postupke u sudnicama nakon što su određena ograničenja bila ublažena, što je dovelo do više značajnih rezultata tokom ovog izvještajnog perioda. To što je Mehanizam uspio da efikasno prevlada mnoge izazove tokom 2020. predstavlja svjedočanstvo o njegovom sazrijevanju kao institucije, kao i o izvanrednoj predanosti njegovih sudija i osoblja, kojima se iskreno zahvaljujem.

Gospodine predsjedavajući,

Izveštaj koji je pred vama pruža više nego dovoljno dokaza o napretku ostvarenom u radu na sudskim predmetima Mehanizma, uprkos globalnoj zdravstvenoj krizi koja je u toku.

Konkretno, žalbeni pretres u predmetu protiv Ratka Mladića je održan u prostorijama Mehanizma u Haagu krajem avgusta, pri čemu je četvoro od petoro sudija Žalbenog vijeća u njemu učestvovalo putem video-konferencijske veze iz svojih zemalja. Sudska vijećanja i priprema presude su se od tada nastavili kontinuiranim tempom i očekuje se da ovaj predmet bude zaključen u maju 2021. Ubrzo poslije toga, u septembru, nastavljen je postupak u sudnici u predmetu protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića, a Pretresno vijeće je saslušalo posljednjih pet svjedoka Simatovićeve odbrane. Pretresi s izvođenjem dokaza zaključeni su u oktobru, a presuda se takođe očekuje do kraja maja 2021., nakon što budu podneseni završni podnesci i iznesene završne riječi. U ogranku u Arushi, suđenje u predmetu protiv Maximiliena Turinaboa i drugih najzad je moglo započeti 22. oktobra poslije sličnih priprema, a izvođenje svjedoka tužilaštva sada je okončano. Faza dokaznog postupka odbrane započeće u prvom dijelu 2021., a prvostepena presuda se takođe očekuje u maju.

Takođe bih Vam želio skrenuti pažnju na jedan veoma skori događaj u jednom drugom predmetu. Prošle sedmice, dana 8. decembra, sudija pojedinac koji rješava u predmetu nepoštovanja suda protiv Petra Jojića i Vjerice Radete donio je javnu odluku, u kojoj je ponovio svoj prethodni zahtjev Srbiji da postupi u skladu sa svojom obavezom da preda optužene u sjedište Mehanizma u Haagu bez odgađanja. Sudija pojedinac je odlučio da i dalje aktivno prati stvar kako bi utvrdio da li će Srbija postupiti u skladu s njegovom odlukom u roku od 90 dana.

Pored ovih aktivnosti u postojećim predmetima, bilo je važnih dešavanja u vezi s bjeguncima protiv kojih je MKSR podigao optužnice. Novi pretpretresni postupak je započeo u predmetu protiv Féliciena Kabuge, koji je prebačen u Pritvorsku jedinicu Ujedinjenih nacija u Haagu u oktobru, nakon što je bio uhapšen ranije ove godine. Njegovo prvo stupanje pred sud održano je 11. novembra, kojom prilikom je u njegovo ime zavedeno da se izjasnio da nije kriv. Nadalje, predmet protiv bjegunca Augustina Bizimane formalno je okončan tokom ovog izvještajnog perioda, nakon što je u oktobru podnesen zahtjev Tužilaštva za obustavu postupka na osnovu dokaza o smrti optuženog. Sada preostaje samo šest bjegunaca MKSR-a, a očekuje se da će Mehanizam suditi jednom od njih. Kao što ćete kasnije čuti od tužioca Sergeja Brammertza, potraga za tim osobama i dalje predstavlja vrhunski prioritet.

Poslije ovih dešavanja, Mehanizam je pripravan da zaključi značajan dio svojih tekućih sudskih predmeta do kraja maja iduće godine. Ovo govorim gotovo s osjećanjem već viđenog, zbog toga što je Mehanizam, da nije bilo COVID-a-19, mogao da zaključi postojeće postupke tokom 2020., kako je bilo predviđeno prošlog decembra. Ipak, umjesto da priželjkujemo da je nešto drugačije nego što jeste, moramo nastaviti da ublažavamo teškoće kako najbolje umijemo i aktivno se suočavamo s realnošću naših sadašnjih okolnosti. Mogu potvrditi da je Mehanizam spreman za ono što je pred nama. Naše sudije i osoblje su svjesni toga da su predstojeći mjeseci ključni i podstaknuti su dostignućima ostvarenim tokom ovog izvještajnog perioda. Spremni smo da uložimo sve napore kako bismo osigurali da postupci u relevantnim predmetima budu dovršeni do predviđenih datuma, uz puno poštovanje prava naših optuženih osoba.

Gospodine predsjedavajući,

U vezi s ovim posljednjim, htio bih da naglasim da Mehanizam nastavlja da čini sve u svojoj moći kako bi obezbijedio sigurnost i dobrobit svih osoba pod svojim nadzorom – uključujući one u pritvorskim objektima Ujedinjenih nacija ovdje u Haagu i u Arushi, kao i 50 osuđenih osoba koje izdržavaju kazne u

15 država članica. Kao što se može vidjeti u izvještaju koji je pred vama, Mehanizam ove odgovornosti shvata veoma ozbiljno i tokom ovog izvještajnog perioda održavao je sistem povišene budnosti s obzirom na pandemiju COVID-19.

Pod odličnim vođstvom od strane našeg novog sekretara, g. Abubacarra Tambadoua, stroge mjere koje su na snazi u našim pritvorskim objektima do sada su bile efikasne u zaštiti naših pritvorenih osoba od izlaganja virusu. Te mjere su, naravno, dopuna medicinskoj njezi koja je već na raspolaganju, a naši objekti podliježu inspekcijama nezavisnih nadzornih tijela kao što je Međunarodni komitet Crvenog krsta. Pored toga, pritvorenici mogu slobodno koristiti sveobuhvatnu proceduru Mehanizma za žalbe u vezi s pritvorom i iznositi svoje bojazni Vijeću koje rješava u relevantnom postupku.

Odvojeno od toga, da bi osigurao da Mehanizam i dalje na optimalan način izvršava svoje odgovornosti prema osuđenim osobama, ja sam tokom ovog izvještajnog perioda izdao tri daljnja naloga za podnošenje ažuriranih izvještaja u vezi s COVID-19 od strane država izvršenja kazne. Najnovijim od tih naloga izvještajni period je produžen sa svakih 14 dana na svaki mjesec, osim ukoliko hitne okolnosti ne budu iziskivale drugačije, čime se uvažava potencijalno opterećenje izazvano obavezom da se dostavljaju dvosedmični ažurirani izvještaji u vrijeme kada su resursi već opterećeni. Koristim priliku da izrazim iskrenu zahvalnost Mehanizma svim državama izvršenja kazne, za njihove savjesne reakcije na naloge u vezi s pandemijom, kao i, u širem smislu, za njihovu velikodušnu saradnju i podršku ovoj ključnoj aktivnosti u okviru mandata. Posebno bih želio pohvaliti Belgiju, koja je u septembru postala naša petnaesta država izvršenja kazne. Mehanizam se nada da će biti u mogućnosti da u bliskoj budućnosti podijeli s Vama daljnje novosti u pogledu drugih dešavanja u vezi s izvršenjem kazni.

Gospodine predsjedavajući,

Izvršenje kazni je samo jedna od oblasti u kojima je Mehanizam imao ogromnu korist od aktivne saradnje država otkad je započeo s radom. Čuli ste to i ranije, ali vrijedi ponoviti: podrška država članica je ključna za omogućavanje Mehanizmu da efektivno vrši svoje funkcije i mi ćemo se i dalje oslanjati na vašu dragocjenu pomoć u mjesecima i godinama koje su pred nama. Ne samo u vezi s aktivnostima koje se tiču izvršenja kazni, nego i u čitavom nizu drugih oblasti kao što su traganje za preostalim bjeguncima, ili osiguravanje ostvarivog budžeta koji će nam omogućiti da zaključimo naš rad. Daljnje pitanje koje sam istakao u prethodnim prilikama jeste relokacija devet osoba oslobođenih optužbi i puštenih na slobodu koje još čekaju u bezbjednoj kući u Arushi.

Iako će Mehanizam činiti sve u svojoj moći, samo uz kontinuiranu pomoć država članica takva pitanja mogu biti riješena na način kojim se unapređuju ciljevi Mehanizma, a time i Savjeta bezbjednosti. U tom pogledu, hapšenje Féliciena Kabuge od strane francuskih vlasti predstavljalo je ohrabrujući primjer onoga što Mehanizam može postići uz saradnju i predane napore država i drugih zainteresovanih faktora. Nastavljajući se na tu prekretnicu, Mehanizam je takođe s velikim zadovoljstvom primio na znanje odredbe rezolucije 2529 (2020), kojom je Savjet pozvao sve države da pojačaju saradnju s Mehanizmom i pruže mu svu potrebnu pomoć u vezi s preostalim bjeguncima MKSR-a, kao i sa situacijom pomenutih devet osoba u Arushi koja se i dalje nastavlja.

Gospodine predsjedavajući,

Mehanizam je duboko zahvalan Savjetu bezbjednosti ne samo za ovaj najnoviji izraz podrške, nego i za svu podršku koja je pružena od nastanka Mehanizma prije deset godina. Svjesni smo da Mehanizam svoje sopstveno postojanje duguje državama članicama ovog Savjeta. Uz kontinuiranu podršku država članica i s našim posvećenim sudijama i osobljem spremnim da se suoče s izazovima ovih vremena, Mehanizam ima sve razloge da se nada da će tokom predstojećeg izvještajnog perioda ostvariti važan napredak i na kraju uspjeti u ispunjenju svog mandata.

Iskreno Vam se zahvaljujem na pažnji.
